

Arbetsmarknadsdepartementet

Yttrande över remiss - Vissa lagförslag med anledning av en reformerad arbetsmarknadspolitisk verksamhet

Svenska ESF-rådet har fått möjlighet att yttra sig över rubricerad remiss.

Svenska ESF-rådets synpunkter

Svenska ESF-rådets svar utgår från vårt uppdrag att under perioden 2014-2020 förvalta Socialfonden och Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt, samt till uppdraget att förbereda för att vara förvaltande myndighet för ESF+ i programperioden 2021-2027.

I den pågående reformeringen av Arbetsförmedlingen där insatser till individer utanför arbetsmarknaden alltmer genomförs av privata aktörer ser myndigheten ökade svårigheter för kommande socialfondsfinansierade arbetsmarknadsprojekt. De befintliga upphandlade insatserna hos Arbetsförmedlingen samt de föreslagna förmedlingsinsatserna tangerar i stora delar det som dagens socialfondsprojekt kan omfatta. När de arbetsmarknadspolitiska insatserna ska konkurrensutsättas uppstår svårigheter utifrån ett statsstödsrättsligt perspektiv. För att undvika ett missgynnande av aktörer och en snedvridning av konkurrensen på EU:s inre marknad, är huvudregeln för medlemsländerna i EU att inte bevilja statsstöd. Inför beslut av socialfondsmedel ska Svenska ESF-rådet ta ställning till om medlen kan anses utgöra statsstöd. De enda tillämpningsbara undantagen i rådande regelverk är gruppundantag och *de minimis*. Det finns med andra ord inga tillämpningsbara undantag när det rör sig om insatser till individer utanför arbetsmarknaden. Vid bedömningen av socialfondsprojekt behöver därför myndigheten ta ställning till om projektägaren och/eller den aktuella insatsen agerar på en ekonomisk marknad. När allt fler insatser inom arbetsmarknadspolitiken ska konkurrensutsättas och marknaden gällande denna typ av insats vidgas, minskar handlingsutrymmet för insatser finansierade via Socialfonden avsevärt. När samverkan mellan stat och kommun lyfts fram som en möjlig väg för insatser samtidigt som Arbetsförmedlingens insatser konkurrensutsätts är det viktigt att definiera vilka delar som kan ske i samverkan samt att de olika aktörernas roller och ansvar tydliggörs. I förhållande till presumtiva projektägare är det betydelsefullt att veta vilket handlingsutrymme de har att hantera i relation till presumtiva deltagare som också kan vara intressanta för fristående aktörer.

Svenska ESF-rådet ställer sig positiv till att Arbetsförmedlingen även fortsatt ska ha en roll i att utforma, samordna och anvisa till insatser som bedrivs i samverkan med andra aktörer. Det är bra att det tydliggörs att vissa insatser även fortsättningsvis kan komma att utföras av kommuner inom ramen för samverkanslösningar eller inom ramen för projekt med finansiering från Europeiska socialfonden. Lagförslaget innebär att Arbetsförmedlingen även i fortsättningen behöver verka för att ett sådant utbud av arbetsmarknadspolitiska insatser, eller kedjor av insatser, ska finnas genom anskaffning, samverkan eller överenskommelser med privata företag och andra organisationer, såväl som med kommuner och statliga myndigheter. Svenska ESF-rådet har utifrån tidigare nämnd problematik kring det statsstödsrättsliga perspektivet svårt att identifiera vilka samverkanslösningar och samverkansprojekt som kan komma att bli aktuella. För att denna typ av insatser ska kunna finansieras av socialfondsmedel är det viktigt att granska

att dessa inte genomförs av aktörer med motsvarande verksamhet som finns på en konkurrensutsatt marknad.

De som ska tillhandahålla förmedlingsinsatser ska vara en mångfald av aktörer för att bättre möta olika individers behov. Aktörerna förväntas därmed ha olika typer av kompetenser så som branschspecifik kunskap och kunskap i att arbeta med specifika målgrupper. Kvalifikationer för att bedriva denna typ av uppdrag bör enligt Svenska ESF-rådet specificeras för att undvika tolkningar kring behovet av relevanta insatser som svarar upp mot arbetsgivarens behov och individens förmåga, i syfte att reducera felmarginaler i matchning. Det kan finnas aktörer som har en djuplodande kunskap om en specifik bransch, men kan avsevärt sakna kunskap om enskilda målgrupper och vice versa. Detta är, och det finns en risk att det kan så förbli, matchningsarbetets bestående problem.

Om en aktör saknar en mer omfattande kunskap om arbetsmarknadens krav och kvaliteter och en uppdaterad kunskap om arbetsmarknaden i förvandling finns det en risk att insikter om framtida krav och kompetenser uteblir. Om det därutöver saknas kunskap om hur individens potential bäst tillvaratas utifrån dennes specifika förutsättningar, är risken överhängande för ökad felmarginal i matchning, vilket med detta utvecklade uppdrag vill undvikas. Komplexiteten i uppdraget att tillhandahålla förmedlingsinsatser kräver att aktörer besitter en mångfacetterad kunskap på flertalet områden. Kunskaper som kan vara väsentliga för att nå resultat. Uppdraget behöver därmed utifrån ovanstående dilemma konkretiseras och förtydligas i syfte att de som besitter adekvat kompetens tilltalas av uppdraget.

Svenska ESF-rådet ställer sig positiv till att arbetslösa ska få en likvärdig service samt en bredd av insatser oavsett var individerna befinner sig i landet. Här vore det önskvärt med ett förtydligande av vad en lokal närvaro av Arbetsförmedlingen består av. Utifrån ett statstödsrättsligt perspektiv är det även viktigt att tydliggöra vad övrig offentlig verksamhet kan genomföra för typ av insatser som den lokala närvaron av såväl Arbetsförmedling som fristående aktör inte kan tillgodose. Det är utifrån ovanstående önskvärt att förtydliga handlingsutrymmet för kommuner att bedriva socialfondsfinansierade projekt med en arbetsmarknadspolitisk inriktning med stöd utifrån exempelvis lag om vissa kommunala befogenheter, kommunallagen och socialtjänstlagen.

I Arbetsförmedlingens bedömningar av den enskilde individens behov av förmedlingsinsatser eller andra typer av arbetsmarknadsinsatser kan myndigheten använda sig av statistiska bedömningsstöd som genererar automatiserade bedömningar samt andra former av bedömningsstöd. Utifrån dessa kan den arbetssökande hänvisas till att söka arbete på egen hand med stöd av digitala självservice-tjänster eller ta del av Arbetsförmedlingens digitala vägledningsverktyg. Svenska ESF-rådet ser behov av en riskanalys av möjligheten att använda digitala verktyg bland de resurssvaga målgrupperna. Det finns en överhängande risk att resurssvaga målgrupper som saknar den digitala mognaden får det än svårare att ta del av relevanta och individanpassade insatser.

Lagförslaget föreskriver att det mervärde som idéburna aktörer tillför den arbetsmarknadspolitiska verksamheten behöver tas tillvara även i den reformerade verksamheten. Utifrån det faktum att en mångfald aktörer kommer in på marknaden, behöver det tydliggöras vad detta mervärde innebär både för idéburna aktörer själva och för övriga aktörer. Ett förtydligande skulle klargöra på vilket sätt och i vilka sammanhang idéburna aktörer kan komplettera och förstärka andra arbetsmarknadspolitiska insatser samt hur de kan komplettera och förstärka samverkansprojekt i Socialfonden.

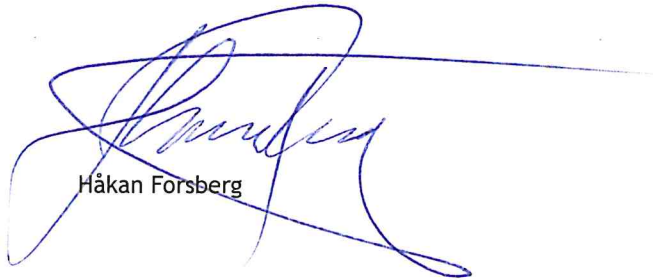
Svenska ESF-rådet stödjer förslaget till förändringar i sekretesslagstiftningen som innebär att individen inte ska behöva genomgå flera kartläggningar innan insatser kan påbörjas. Det är dock angeläget att det finns ett väl fungerande system för detta. Om en aktör inte är bevandrad i att hantera regelverk som sekretess och tystnadsplikt som har att handha personens integritet, kan det utifrån Svenska ESF-rådets erfarenheter

finnas en överhängande risk att missförstånd uppstår där uppgifter kan röjas. Det är även olyckligt om ansvarsfördelningen vid eventuella missförstånd förskjuts från fristående aktör till den anställde hos leverantörs verksamhet. Om en fristående aktörs organisation saknar erfarenhet och rutin att följa EU:s dataskyddsförordning och lag (2018:218) för att hantera tystnadsplikt och personuppgifter kan exempelvis ansvar för en aktörs bristfälliga hantering av tystnadsplikt och sekretess bäras av den anställde.

Beslut

Yttrandet över remissen har beslutats av generaldirektören i närvaro av förvaltningschefen Jonas Bergström, programchefen Maria Rönnbäck, nationell samordnare Joakim Iseborg och efter föredragning av nationell samordnare Carl Axelson.

Håkan Forsberg

Carl Axelson